

Sygn. akt III AUa 1158/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Lucyna Ramlo
Sędziowie:	SSA Aleksandra Urban SSO del. Maria Ołtarzewska (spr.)
Protokolant:	stażysta Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2015 r. w Gdańsku

sprawy L. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 8 kwietnia 2015 r., sygn. akt VI U 3244/13

zmienia punkt 2 zaskarżonego wyroku i orzeka, że pozwany organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

SSA Aleksandra Urban SSA Lucyna Ramlo SSO del. Maria Ołtarzewska

Sygn. akt III AUa 1158/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 września 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił L. L. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres, albowiem komisja lekarska ZUS uznała ją za zdolną do pracy.

Odwołanie od decyzji wywiodła ubezpieczona domagając się jej zmiany poprzez przyznanie prawa do renty.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie 1 zmienił decyzję pozwanego i przyznał ubezpieczonej prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do

pracy, począwszy od dnia 1 sierpnia 2013 r. do 31 stycznia 2016 r. i w punkcie 2 stwierdził odpowiedzialność pozwanego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Uzasadniając swoje stanowisko Sąd wskazał, że ubezpieczona w dniu 1 lipca 2013 r. złożyła wniosek o ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres, który zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją został załatwiony odmownie.

Analizując trafność decyzji pozwanego Sąd ten dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych lekarzy, specjalistów z zakresu interny, ortopedii i kardiologii, którzy po przeprowadzeniu badań oraz zapoznaniu się ze zgromadzoną dokumentacją medyczną rozpoznali u wnioskodawczynie przewlekłe zapalenie ścięgna Achillesa prawego w okresie remisji, artrozę potrójną w obrębie stopy prawej, nadciśnienie tętnicze, cukrzycę typu 2 leczoną lekami doustnymi oraz otyłość i uznali, że nie jest ona niezdolna do pracy. Biegli stwierdzili, że w stanie zdrowia wnioskodawczynie nastąpiła poprawa. Badana w czerwcu 2009 r. przebyła operację stopy, która obecnie jest wydolna statycznie i dynamicznie. Ubezpieczona chodzi samodzielnie z niewielkim utykaniem na kończynę dolną prawą. Dodatkowo biegli wskazali, że cukrzyca nie powoduje powikłań narządowych, a nadciśnienie tętnicze cech niewydolności wieńcowej oraz krążenia. Zdaniem biegłych brak jest podstaw do orzeczenia długotrwałej niezdolności do pracy.

Ubezpieczona zakwestionowała stanowisko biegłych podnosząc, iż wykonali oni badanie bez należytej staranności. Jego przebieg i końcowe orzeczenie bezspornie świadczy o tym, że lekarze niezbyt wnikliwie przejrzyli akta sprawy oraz wyniki badań i opinie lekarza prowadzącego. Podkreśliła, że cały czas ma ograniczoną ruchomość stawu skokowego prawego, nie może zginać prawej stopy bez rwącego bólu promieniującego, aż do pachwiny. Porusza się z pomocą kuli ortopedycznej.

Wobec wniesionych przez wnioskodawczynię zastrzeżeń, Sąd dopuścił dowód z opinii drugiego zespołu biegłych, którzy w opinii z dnia 30 września 2014 r. rozpoznali u badanej potrójną operację w obrębie stopy prawej zatrzymującą się koślawością i płaskostopiem upośledzającym sprawność ruchową u osoby z otyłością, dyskopatię lędźwiową wielopoziomową z tyłozmykiem L2-L3 i zespołem bólowym, początkowe zmiany zwyrodnieniowe stawów biodrowych, stan zapalny lewego ścięgna Achillesa, wieloletnią chorobę nadciśnieniową wymagającą leczenia, cukrzycę typu II leczoną lekami doustnymi oraz otyłość i uznali, że jest ona częściowo niezdolna do pracy od sierpnia 2013 r. do sierpnia 2015 r. Wymaga dalszego leczenia ortopedycznego i rehabilitacji narządu ruchu.

W związku z tym, iż w sprawie wydane zostały dwie sprzeczne ze sobą opinie biegłych, Sąd dopuścił dowód kolejnej opinii biegłych, którzy po przeprowadzeniu badań oraz zapoznaniu się ze zgromadzoną dokumentacją medyczną rozpoznali u wnioskodawczynie przebyte trzykrotnie leczenie operacyjne w zakresie stawu skokowego prawego z utrzymującym się ograniczeniem ruchomości, koślawością, płaskostopiem oraz przewlekłe zapalenie ścięgna Achillesa lewego, chorobę zwyrodnieniową stawów i kręgosłupa z wielopoziomową dyskopatią lędźwiową z kręgozmykiem L2/L3, przewlekły zespół bólowy piersiowo - lędźwiowo objawowy z okresami częstych zaostrzeń, chorobę nadciśnieniową, cukrzycę typu 2 leczoną lekami doustnymi oraz otyłość i uznali, że stan jej zdrowia czyni ją nadal okresowo częściowo niezdolną do pracy. Dodatkowo biegli zaznaczyli, że na zdiagnozowane u ubezpieczonej schorzenia w sposób niekorzystny wpływa praca fizyczna, dźwiganie ciężarów, długotrwała praca w pozycji wymuszonej, praca w złych warunkach oraz praca wielozmianowa. Zdaniem biegłych powyższe schorzenia nadal powodują u wnioskodawczynie istotne upośledzenie sprawności fizycznej ustroju i zdolności do zatrudnienia. Zdaniem biegłych trzeciego zespołu badana jest nadal okresowo częściowo niezdolna do pracy do stycznia 2016 r.

Po zapoznaniu się z trzecią opinią pozwany oświadczył, iż nie wnosi do niej zastrzeżeń.

Sąd podzielił stanowisko biegłych sądowych zaprezentowane w II i III opinii. Biegli są bowiem doświadczeniymi specjalistami z tych dziedzin medycyny, które odpowiadają schorzeniom ubezpieczonej. Nadto opinię wydali oni po zapoznaniu się z dokumentami leczenia i po przeprowadzeniu badań ubezpieczonej, a swoje stanowisko fachowo, logicznie i wyczerpująco uzasadnili.

W świetle powyższego, Sąd stanął na stanowisku, że w niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie przesłanki przyznania ubezpieczonej prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, określone w art. 57 oraz art. 12

ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dlatego też na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd I instancji przyznał ubezpieczonej prawo do świadczenia rentowego na dalszy okres.

Nadto, zgodnie z art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, albowiem w opinii biegłych wyraźnie stwierdzono, że podstawą stanowiska odnośnie niezdolności do pracy ubezpieczonej były dokumenty, którymi organ rentowy w postępowaniu administracyjnym dysponował.

Apelację od wyroku wywiódł pozwany zaskarżając go w punkcie 2 i zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 118 ust. 1 i ust. 1 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwany wskazał, że I zespół biegłych lekarzy sądowych w opinii z dnia 3 kwietnia 2014 r. podzielił stanowisko organu rentowego stwierdzając zdolność ubezpieczonej do pracy. Również II zespół biegłych lekarzy sądowych stwierdzając częściową niezdolność wnioskodawczynie do pracy zaproponował przyznanie jej prawa do renty na okres krótszy niż III zespół biegłych, który to dopiero wydał opinię, na której Sąd oparł swój wyrok.

Powyższe potwierdza, że stan zdrowia ubezpieczonej w trakcie postępowania sądowego uległ pogorszeniu i w momencie poddania jej badaniu przez komisję lekarską ZUS był inny niż w momencie badania wnioskodawczynie przez biegłych lekarzy sądowych III zespołu.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym w ocenie pozwanego nie można mówić o błędzie organu rentowego, tj. o opóźnieniu w ustaleniu prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, rodzącego jego odpowiedzialność w postaci zapłaty odsetek.

Dodatkowo pozwany zaznaczył, że z opinii biegłych wynika, iż dysponowali oni nową dokumentacją medyczną, tj. rtg kręgosłupa L-S z dnia 28 stycznia 2014 r., rtg L-S z lipca 2014 r., rtg stawów biodrowych z dnia 28 stycznia 2014 r. oraz rtg stawów skokowych z lutego 2014 r., co potwierdza pismo ubezpieczonej z dnia 4 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu na etapie postępowania apelacyjnego było jedynie, czy zaszły przesłanki do stwierdzenia przez Sąd pierwszej instancji, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w przedmiocie przyznania L. L. prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na dalszy okres.

Zgodnie z art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.) zmienionym przez art. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. (Dz. U. z 2009 r., Nr 42, poz. 338) w brzmieniu obowiązującym od 1 kwietnia 2009 r., w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego. Stosownie do przepisów zawartych w art. 2 tej ustawy do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Przepis art. 118 ust. 1a obecne brzmienie zawdzięcza zmianie ustawy dokonanej po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r., w sprawie P 11/07, OTK-A 2007/8/97 (LEX nr 316047), w którym Trybunał stwierdził, że art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych rozumiany w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do

wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy, jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

W uzasadnieniu wyroku TK wyjaśnił: „zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, należy zgodzić się z twierdzeniem, że przez wyjaśnienie „ostatniej niezbędnej okoliczności” trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Organ rentowy nie powinien zatem zwlekać (nawet dążąc do korzystniejszego ustalenia uprawnień zainteresowanego) z wydaniem decyzji do czasu rozstrzygnięcia okoliczności, które mogą mieć wpływ na nieznaczne podwyższenie świadczenia (por. K. Antonów, M. Bartnicki, Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz, Warszawa 2007, s. 402). Zgodnie z brzmieniem art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zasadą jest wypłata przez organ rentowy ustawowych odsetek określonych w przepisach prawa cywilnego, jeśli organ nie dokona tej wypłaty w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych. Organ rentowy jest zwolniony jednak z obowiązku wypłaty odsetek, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności.

Wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r., sygn. akt I UK 159/04, OSNP nr 19/2005, poz. 308).

Wykonując wyrok interpretujący treść art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ustawodawca zobowiązał sąd do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego w przypadku, gdy za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji odpowiada właśnie organ rentowy. Celem tego przepisu jest skrócenie postępowania administracyjnego i sądowego. Wykonując wyrok Sądu o przyznaniu prawa do świadczenia lub jego wysokości, organ rentowy zobowiązany będzie do wypłaty odsetek na mocy stwierdzenia jego odpowiedzialności przez sąd bez potrzeby powtarzania postępowania administracyjnego i ewentualnie sądowego.

Mając na uwadze treść powołanego przepisu, uznać należało, że w niniejszej sprawie organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w przedmiocie przyznania L. L. prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Podnieść należy, że ostatnia okoliczność niezbędna do wydania decyzji została ustalona w toku toczącego się postępowania przed Sądem I instancji. Dopiero na etapie postępowania sądowego - na co trafnie pozwany zmówił uwagę w apelacji - można było stwierdzić, że wnioskodawczyni jest uprawniona do żądanego świadczenia, albowiem dopiero przedłożona przez nią nowa dokumentacja potwierdziła, że stopień zaawansowania zmian zwyrodnieniowych w stawie skokowym, choroba zwyrodnieniowa stawów i kręgosłupa oraz utrzymujący się stan zapalny ścięgna Achillesa jest istotnie znaczny i powoduje poważne dolegliwości bólowe, jak również upośledza sprawność ruchową wnioskodawczyni. Dodatkowo, co również nie pozostaje w sprawie bez znaczenia, stan zdrowia ubezpieczonej uległ wyraźnemu pogorszeniu w toku postępowania sądowego, o czym świadczy chociażby fakt, że każda z trzech wydanych przez biegłych opinii sądowo - lekarskich w sposób odmienny ocenia stopień zaawansowania występujących u wnioskodawczyni schorzeń oraz inaczej określa okres trwania niezdolności do zatrudnienia. I tak, w pierwszej opinii z dnia 3 kwietnia 2014 r. biegli stwierdzili, że rozpoznane przez nich schorzenia nie czynią ubezpieczonej niezdolną do zatrudnienia zgodnego z poziomem posiadanych kwalifikacji. W opinii z dnia 30 września 2014 r. biegli uznali wprawdzie, że wnioskodawczyni jest częściowo niezdolna do pracy, jednak stwierdzili, że niezdolność ta będzie trwać do sierpnia 2015 r., podczas gdy specjaliści sporządzający trzecią opinię w dniu 22 stycznia 2015 r. byli zdania, że rozpoznane schorzenia będą u badanej skutkowały niezdolnością do pracy do stycznia 2016 r. Zaznaczyć trzeba, że Sąd I instancji oparł zaskarżone orzeczenie dopiero na trzeciej spośród wydanych przez biegłych opinii, w której dokonali oni kompleksowej oceny stanu zdrowia badanej przy uwzględnieniu aktualnej dokumentacji medycznej, co pozwoliło w sposób nie budzący wątpliwości uznać, iż L. L. w

okresie od 1 sierpnia 2013 r. do 31 stycznia 2016 r. jest nadal niezdolna do pracy. Powyższej oceny z resztą pozwany nie kwestionował.

Zaznaczyć też należy, iż skargi ubezpieczonej na ból kręgosłupa i bioder odnotowano od lutego 2014r. - a więc po wydaniu zaskarżonej decyzji – i rozpoczęto diagnostykę w tym zakresie. Ponadto zarówno w postępowaniu orzecznictwym w organie rentowym, jak i w czasie badania ubezpieczonej przez pierwszy skład biegłych, lekarze nie stwierdzili obrzęków prawego stawu skokowego. Dopiero drugi skład biegłych lekarzy sądowych w opinii z dnia 30 września 2014r. wskazał m.in.: „aktualnie obrzęk stawu skokowego prawego”. Z kolei biegli trzeciego składu w opinii z dnia 22 stycznia 2015r. stwierdzili m.in., że zwiększyło się nasilenie zmian chorobowych.

Mając na uwadze powyższe, uznać należy, iż ostatnia okoliczność niezbędna do wydania decyzji została ustalona w toku toczącego się postępowania przed Sądem I instancji, dlatego też organ rentowy nie może ponosić odpowiedzialności za nieprzyznanie świadczenia.

Z tych względów, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.) zmienił zaskarżony wyrok w punkcie drugim i stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

SSA Lucyna Ramlo SSA Aleksandra Urban SSO del.Maria Ołtarzewska